

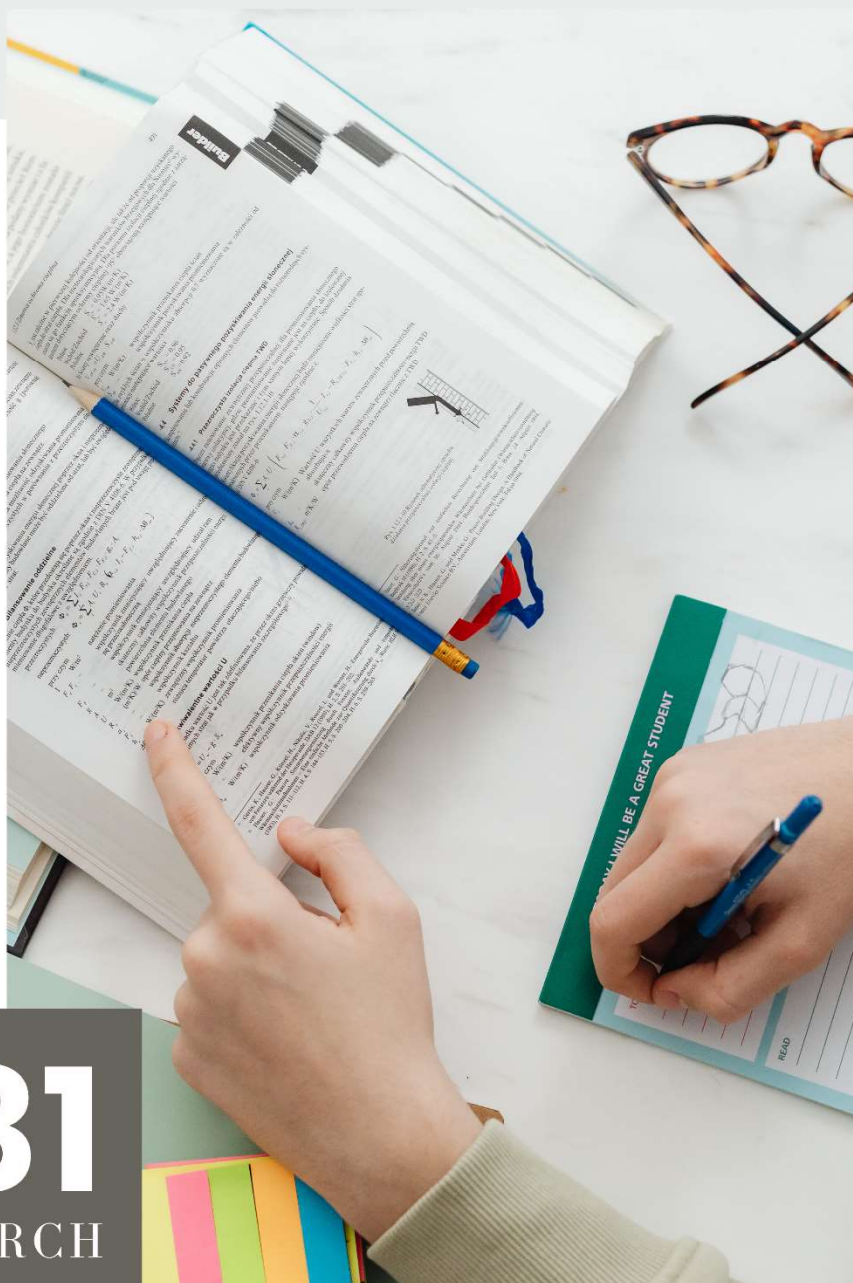
COLLECTION

Innovation, integration and modern
problems in the scientific activities of young
researchers and students: theory and
practice

www.d-pressa.com

31
MARCH

Jizzakh, Uzbekistan

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATION OF
THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

JIZZAKH BRANCH OF THE NATIONAL UNIVERSITY OF UZBEKISTAN
NAMED AFTER MIRZO ULUGBEK

SCIENTIFIC JOURNAL OF SCIENCE TECHNOLOGY & DIGITAL FINANCE
JOURNAL OF INTERNATIONAL SCIENCE NETWORKS

Innovation, integration and modern problems in the scientific activities of young
researchers and students: theory and practice collection of materials of the
international scientific and practical conference on the topic

(March 31, 2026)

Jizzakh-2026

Innovation, integration and modern problems in the scientific activities of young researchers and students: theory and practice – Jizzakh: Department of economics and tourism of Jizzakh branch of the national university of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek, March 31, 2026, 1118 pp.

Editors in charge: Ass.prof. Soy M.P.

In the collection of materials of the conference, the role and role of Science, Education and production in the era of globalization, the pressing problems of the issues of interaction of these processes, feedback on their solutions were presented by mature specialists of the field.

In addition, research on the scientific and practical topic, carried out in the economics, Exact Sciences, Natural Sciences and socio-humanities during the globalization period, information is presented in the scientific and practical fields, which includes the latest innovative technologies in the fields of production.

It can be argued that this collection is one of the specific intersections of current thoughts and innovative ideas of the world of science. This scientific and practical conference was actively attended by professors and scientific researchers engaged in scientific research in Uzbekistan and foreign countries. In increasing the position of the scientific and practical conference, the professors and teachers of domestic and foreign higher educational institutions made a significant contribution.

Professors and teachers of foreign higher educational institutions who actively participated in the work of the conference made a worthy contribution to the high level of interaction with scientists of our country. The processes of international cooperation with foreign countries and exchange with them in the field of Science in the era of globalization have a positive effect on the development of Higher Education, the fields of Science and production. The materials of this conference are special in that they include a wide range of research, from theoretical developments to practical solutions, demonstrating the diversity of approaches and directions in this area.

In conclusion, it should be noted that this scientific and practical conference will be a very useful collection for everyone who is interested in modern research in the fields of further development of Higher Education, Science, Education and production in the era of globalization. The authors are responsible for the content and quality of the articles and abstracts included in the collection.

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMATLAR SOHASIDA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI

Tirkashev Ulug‘bek Ma‘rif o‘g‘li

*Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali
“Iqtisodiyot va turizm” kafedrasi assistenti*

Annotatsiya. Mazkur tezisda raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sohasida tadbirkorlikni rivojlantirishning asosiy tendensiyalari tahlil qilingan. Xususan, platforma iqtisodiyoti, elektron tijorat, sun‘iy intellekt va raqamli xizmatlarning kengayishi tadbirkorlik faoliyatiga ta‘siri yoritilgan. SWOT tahlil asosida ushbu jarayonning kuchli va zaif tomonlari, imkoniyatlari hamda tahdidlari baholangan. Shuningdek, an‘anaviy va raqamli xizmatlar o‘rtasida taqqoslama tahlil o‘tkazilib, raqamli xizmatlarning ustunliklari asoslab berilgan. Natijada, xizmatlar sohasida samarali rivojlanish uchun raqamli texnologiyalarni joriy etish va innovatsion yondashuvlarni kuchaytirish zarurligi xulosa qilingan.

Kalit so‘zlar: Raqamli iqtisodiyot, xizmatlar sohasi, tadbirkorlik, platforma iqtisodiyoti, elektron tijorat, sun‘iy intellekt, innovatsiya, SWOT tahlil.

Kirish

XXI asr iqtisodiy taraqqiyotining asosiy xususiyatlaridan biri — raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi va iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida transformatsion jarayonlarning jadallashuvidir. Ayniqsa, xizmatlar sohasi ushbu o‘zgarishlarning markazida bo‘lib, u global iqtisodiy tizimda eng dinamik rivojlanayotgan segment sifatida namoyon bo‘lmoqda. So‘nggi o‘n yilliklarda xizmatlar sektorining yalpi ichki mahsulotdagi ulushi ko‘plab rivojlangan davlatlarda 70–80 foizga yetgani kuzatilmoqda. Rivojlanayotgan mamlakatlarda ham ushbu ko‘rsatkich izchil o‘sib bormoqda, bu esa xizmatlar iqtisodiyotining strategik ahamiyatini oshirmoqda.

Raqamli iqtisodiyot — bu axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida shakllangan iqtisodiy tizim bo‘lib, unda asosiy resurs sifatida ma‘lumotlar, raqamli platformalar va innovatsion texnologiyalar xizmat qiladi. Ushbu tizimda xizmatlar sohasi tadbirkorlik faoliyati uchun eng qulay muhitlardan biriga aylanmoqda. Sababi, raqamli texnologiyalar orqali xizmatlarni ishlab chiqish, yetkazib berish va iste‘mol qilish jarayonlari sezilarli darajada soddalashtirilmoqda.

Mazkur sharoitda tadbirkorlik faoliyati an‘anaviy shakldan farqli ravishda yanada moslashuvchan, innovatsion va global xarakter kasb etmoqda. Raqamli platformalar orqali kichik biznes subyektlari ham xalqaro bozorlarga chiqish imkoniyatiga ega bo‘lib, bu esa raqobat muhitini keskin kuchaytirmoqda. Shu bilan birga, raqamli iqtisodiyot yangi biznes modellarining paydo bo‘lishiga, jumladan, platforma iqtisodiyoti, gig iqtisodiyoti, elektron tijorat va fintech xizmatlarining rivojlanishiga olib kelmoqda.

Biroq, ushbu jarayonlar bilan bir qatorda muayyan muammolar ham yuzaga kelmoqda. Jumladan, texnologik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, raqamli savodxonlik darajasining pastligi, kiberxavfsizlik tahdidlari va global raqobat bosimi xizmatlar sohasida tadbirkorlikni rivojlantirishda muhim to'siqlardan biri hisoblanadi.

Shu sababli, mazkur tezisning asosiy maqsadi — raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sohasida tadbirkorlikni rivojlantirishning zamonaviy tendensiyalarini chuqur tahlil qilish, ularning ijobiy va salbiy jihatlarini aniqlash hamda SWOT tahlil asosida kompleks baholashdan iboratdir. Bundan tashqari, an'anaviy va raqamli xizmatlar o'rtasidagi farqlarni aniqlash orqali samarali rivojlanish yo'nalishlarini ishlab chiqish ham muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Asosiy qism

Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sohasining transformatsiyasi ko'p qirrali va tizimli jarayon bo'lib, u iqtisodiy, texnologik va ijtimoiy omillar ta'sirida shakllanadi. Ushbu transformatsiyaning markazida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) turadi. Aynan AKT xizmatlar ko'rsatishning yangi formatlarini yaratib, biznes jarayonlarini optimallashtirish imkonini bermoqda.

Birinchidan, xizmatlar sohasi raqamli platformalar orqali tashkil etilmoqda. Platforma iqtisodiyoti — bu ikki yoki undan ortiq guruhlar o'rtasida o'zaro aloqani ta'minlovchi tizim bo'lib, unda tadbirkorlik faoliyati vositachilik asosida amalga oshiriladi. Masalan, transport xizmatlarida onlayn agregatorlar, turizmدا bron qilish tizimlari, ta'limda esa onlayn kurs platformalari keng rivojlanmoqda. Bu esa xizmatlarni tezkor va samarali yetkazib berishni ta'minlaydi.

Ikkinchidan, elektron tijorat va raqamli xizmatlar hajmi keskin oshmoqda. Xizmatlar endilikda nafaqat fizik shaklda, balki to'liq raqamli formatda ham taqdim etilmoqda. Masalan, konsalting, ta'lim, dizayn, dasturlash kabi xizmatlar masofadan turib amalga oshirilmoqda. Bu esa tadbirkorlar uchun yangi bozor segmentlarini ochib bermoqda.

Uchinchidan, sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar (Big Data) xizmatlar sifatini oshirishda muhim rol o'ynamoqda. Mijozlarning xatti-harakatlarini tahlil qilish orqali ularga moslashtirilgan xizmatlar taklif etilmoqda. Bu esa mijozlar sodiqligini oshirish va daromadni ko'paytirish imkonini beradi.

To'rtinchidan, xizmatlar ko'rsatishda avtomatlashtirish darajasi oshmoqda. Chatbotlar, virtual yordamchilar va robotlashtirilgan tizimlar orqali xizmat ko'rsatish jarayonlari tezlashmoqda va xarajatlar kamaymoqda. Bu esa kichik biznes uchun ham samaradorlikni oshirish imkonini yaratadi.

Beshinchidan, globalizatsiya jarayoni xizmatlar sohasida tadbirkorlikni yangi bosqichga olib chiqmoqda. Internet va raqamli texnologiyalar yordamida mahalliy biznes subyektlari xalqaro bozorlarga chiqib, global miqyosda faoliyat yuritmoqda. Bu esa raqobatni kuchaytirish bilan birga innovatsiyalarni rag'batlantiradi.

Umuman olganda, raqamli iqtisodiyot xizmatlar sohasida tadbirkorlikni rivojlantirish uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Biroq, ushbu imkoniyatlardan samarali foydalanish uchun texnologik infratuzilmani rivojlantirish, kadrlar malakasini oshirish va innovatsion muhitni shakllantirish muhim ahamiyatga ega.

SWOT tahlil

Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sohasida tadbirkorlikni rivojlantirishni baholashda SWOT tahlil muhim metodologik vosita hisoblanadi. Ushbu tahlil orqali ichki va tashqi omillar kompleks tarzda o'rganiladi va strategik qarorlar qabul qilish uchun asos yaratiladi.

Kuchli tomonlar (Strengths) sifatida raqamli texnologiyalarning mavjudligi va ularning xizmatlar sohasiga keng joriy etilishini ko'rsatish mumkin. Raqamli platformalar orqali tadbirkorlar keng auditoriyaga chiqish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bundan tashqari, operatsion xarajatlarning kamayishi, masalan, ofis xarajatlari yoki ortiqcha ishchi kuchiga ehtiyojning qisqarishi biznes samaradorligini oshiradi. Innovatsion xizmatlarni tezkor ishlab chiqish va bozorga chiqarish imkoniyati ham muhim ustunlik hisoblanadi.

Zaif tomonlar (Weaknesses) esa ko'proq infratuzilma va inson kapitali bilan bog'liq. Rivojlanayotgan davlatlarda internet tezligi, texnik jihozlar va IT infratuzilma yetarli darajada rivojlanmagan bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, malakali mutaxassislar yetishmovchiligi ham muhim muammo hisoblanadi. Kiberxavfsizlik bilan bog'liq risklar esa xizmatlar sohasida ishonchlikni pasaytirishi mumkin.

Imkoniyatlar (Opportunities) juda kengdir. Raqamli iqtisodiyot global bozorga chiqish imkoniyatini yaratadi, bu esa eksport hajmini oshirishga xizmat qiladi. Yangi xizmat turlarini yaratish, startaplarni rivojlantirish va investitsiyalarni jalb qilish imkoniyatlari mavjud. Ayniqsa, innovatsion ekotizim shakllanishi tadbirkorlikni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Tahdidlar (Threats) esa asosan tashqi omillar bilan bog'liq. Kuchli xalqaro raqobat kichik biznes subyektlari uchun jiddiy xavf tug'diradi. Yirik texnologik kompaniyalar bozorni monopoliyalashga intilishi mumkin. Bundan tashqari, ma'lumotlar xavfsizligi va maxfiylik bilan bog'liq muammolar ham muhim tahdidlar qatoriga kiradi.

Umuman olganda, SWOT tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyot xizmatlar sohasida tadbirkorlikni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar yaratadi, biroq ushbu imkoniyatlardan samarali foydalanish uchun mavjud zaifliklarni bartaraf etish va tahdidlarga moslashish zarur.

Taqqoslama tahlil

Raqamli va an'anaviy xizmatlar o'rtasidagi farqlarni aniqlash xizmatlar sohasida tadbirkorlikni rivojlantirish strategiyasini ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega. Quyidagi jadval ushbu ikki model o'rtasidagi asosiy farqlarni aks ettiradi:

Ko'rsatkich	An'anaviy xizmatlar	Raqamli xizmatlar
Bozorga kirish	Yuqori to'siqlar	Past to'siqlar
Xarajatlar	Yuqori	Nisbatan past
Mijoz bilan aloqa	Bevosita	Onlayn
Masshtablash	Cheklangan	Cheksiz
Innovatsiya	Past	Yuqori
Raqobat	Mahalliy	Global

Mazkur jadvaldan ko‘rinib turibdiki, raqamli xizmatlar an‘anaviy xizmatlarga nisbatan sezilarli ustunliklarga ega. Eng muhim jihatlardan biri — bozorga kirish to‘siqlarining pastligi. Raqamli platformalar orqali tadbirkorlar minimal kapital bilan ham o‘z faoliyatini boshlashi mumkin. Bu esa startaplar sonining oshishiga olib keladi.

Bundan tashqari, xarajatlarning pastligi biznes samaradorligini oshiradi. Masalan, ofis ijarasi, transport va boshqa xarajatlar qisqaradi. Bu esa foyda marjasini oshirishga yordam beradi. Mijozlar bilan aloqa ham sezilarli darajada o‘zgaradi — onlayn kommunikatsiya orqali xizmatlar tez va qulay tarzda yetkaziladi.

Masshtablash imkoniyatlari ham muhim farq hisoblanadi. Raqamli xizmatlar global miqyosda kengayishi mumkin, bu esa daromadni keskin oshirish imkonini beradi. Innovatsiyalar darajasi ham yuqori bo‘lib, yangi texnologiyalar asosida xizmatlar doimiy ravishda takomillashtiriladi.

Shu bilan birga, raqamli xizmatlar global raqobatni kuchaytiradi. Bu esa tadbirkorlardan yuqori sifat va innovatsion yondashuvni talab qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, raqamli iqtisodiyot xizmatlar sohasida tadbirkorlikni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda. Raqamli transformatsiya jarayonlari xizmatlar ko‘rsatishning yangi shakllarini yuzaga keltirib, biznes jarayonlarini sezilarli darajada optimallashtirmoqda. Platforma iqtisodiyoti, elektron tijorat, fintech va sun‘iy intellekt asosidagi xizmatlar ushbu jarayonning asosiy drayverlari hisoblanadi.

Shu bilan birga, ushbu jarayonlar muayyan muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Texnologik infratuzilmaning yetarli emasligi, malakali kadrlar yetishmovchiligi va kiberxavfsizlik muammolari tadbirkorlik rivojlanishiga salbiy ta‘sir ko‘rsatishi mumkin. Shu sababli, davlat siyosati va institutsional qo‘llab-quvvatlash muhim ahamiyatga ega.

Kelgusida xizmatlar sohasida muvaffaqiyatga erishish uchun tadbirkorlar raqamli texnologiyalarni faol joriy etishi, innovatsion yondashuvlarni qo‘llashi va global raqobatga moslashishi zarur. Shuningdek, ta‘lim tizimi orqali raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish ham muhim omillardan biridir.

Umuman olganda, raqamli iqtisodiyot xizmatlar sohasida tadbirkorlikni yangi bosqichga olib chiqmoqda va ushbu yo‘nalishda strategik yondashuvni talab etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Ayupov R. H., Boltaboeva G. R. Raqamli iqtisodiyot asoslari //Darslik. T.: TMI. – 2020. – T. 575.
2. Ayupov R. H. Raqamli iqtisodiyot va elektron tijoratda yangi texnologiyalar //O‘quv qo‘llanma. Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU. – 2020. – T. 554.
3. Rozikovna X. N., Narzullayevna B. S. RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH //TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY

TAFAKKUR VA INNOVATSION G‘OYALAR. – 2024. – T. 1. – №. 1. – C. 307-312.

4. Saloxitdinov S. Oliy ta’lim xizmatlari sifatini baholashning zamonaviy konsepsiyalari va innovatsion mexanizmlari: milliy va xalqaro tajribani taqqoslamali tahlil qilish asosida takomillashtirish yo‘nalishlari //Academic literature. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 1-128.

5. Гайбуллаев С., Анорбоева Д. О‘zbekistonda raqamli iqtisodiyotga o‘tish muammolari //Новый Узбекистан: успешный международный опыт внедрения международных стандартов финансовой отчетности. – 2022. – Т. 1. – С. 5.

6. Цой М., Камолов Д. ЗНАЧЕНИЕ И РОЛЬ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В ЭКОНОМИКЕ: МИРОВОЙ ОПЫТ И ПРАКТИКА УЗБЕКИСТАНА //Academic literature. – 2025. – Т. 1. – №. 1. – C. 1-105.

7. G‘aybullayev S. The place of the digital economy today //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – Т. 1. – №. 11. – C. 116-126.

8. Nazarovna X. L. et al. YANGI O‘ZBEKISTON TARAQQIYOT STRATEGIYASI SHAROITIDA XIZMAT KO‘RSATISH SOHASI TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION VA IQTISODIY MEXANIZMLARI //TADQIQOTLAR. – 2026. – Т. 82. – №. 1. – C. 103-111.

9. Kabil o‘g‘li Y. S. RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA IJTIMOIIY TADBIRKORLIK VA SOLIQ BOSHQARUVI //IZLANUVCHI. – 2025. – Т. 1. – №. 9. – C. 147-150.

10. Mamatov M. Xizmat Ko‘rsatish Sohasini Rivojlantirishning Ilmiy Konsepsiyalari //Green Economy and Development. – Т. 1. – №. 6. – C. 662711.

11. G‘aybullayev S. et al. RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – C. 86-89.

12. Kamolov D., Ismoilova D. THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON THE ECONOMY OF UZBEKISTAN //Science technology&Digital Finance. – 2023. – Т. 1. – №. 4. – C. 301-306.

13. Nizametdinov A., Dehqonova E. The importance of the digital economy today //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – Т. 1. – №. 11. – C. 251-254.

14. G‘aybullayev Sarvar O. et al. O‘ZBEKISTONDA ISTE‘MOL SAVATCHASI HOZIRGI HOLATINI VA UNI SHAKILLANTIRISH YO‘NALISHLARI //Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – C. 119-125.

15. Bo‘ltakov S., Ko‘charov X. TURIZM SOHASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI AHAMIYATI //Универсальная индексная библиотека Евразийского журнала академических исследований. – 2022. – Т. 2. – №. 12. – C. 60-62.

232.	Toshpo‘latov Sherzod. INSON KAPITALI NAZARIYASI DOIRASIDA KASBIY TA‘LIM XIZMATLARINING ROLI	1044
233.	Bo‘ltakov Sardor. QISHLOQ XO‘JALIGI IQTISODIYOTIDA BALIQCHILIKNING O‘RNI	1049
234.	Botirov Zoxid. O‘SMIRLARDA SUITSIDGA MOYILLIKNING NAZARIY PSIXOLOGIK ASOSLARI	1051
235.	Tirkashev Ulug‘bek, Najmiddinov Dilshod. TURIZM SOHASIDA BARQAROR BOSHQARUV TIZIMINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	1055
236.	Aliqulova Laylo. YASHIL IQTISODIYOTNING TRANSFORMATSIYALASHUVI SHAROITIDAXIZMAT KO‘RSATISH SOHALARINING O‘RNI VA AHAMIYATI	1063
237.	Ko‘chimov Abdujamil, Saloxitdinov Sherzod, Muxammadiyeva Manzura. REAL SEKTOR KORXONALARINING BARQAROR RIVOJLANISHINI TA‘MINLASHDA INVESTITSION FAOLIYATINI YAXSHILASH ISTIQBOLLARI	1067
238.	Ko‘chimov Abdujamil, Shamsiddinova Dilafrō‘z. KORXONALARDA ISHLAB CHIQARISH VA MAHSULOT SOTISH JARAYONLARINI TASHKIL ETISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	1075
239.	Karakulova Umida, Nematova Sabrina. SHAXS VA UNING MANIPULYATIV MUNOSABATLARI	1084
240.	Ko‘chimov Abdujamil, Shukurova Gulnoza. ISHLAB CHIQARISH KORXONALARIDA XARAJATLARNI KAMAYTIRISHNING ZAMONAVIY YO‘NALISHLARI	1089
241.	Ko‘chimov Abdujamil, Po‘latova Ro‘zagul. ISHLAB CHIQARISH RESURSLARI TEJAMKORLIGINI TA‘MINLASH YO‘LLARI	1092
242.	Ko‘chimov Abdujamil, Mingboyeva Oydin. ISHLAB CHIQARISH KORXONALARIDA IJTIMOY MAS‘ULIYAT VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	1098
243.	Tirkashev Ulug‘bek. RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMATLAR SOHASIDA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	1102